

Sisällys

1 Johdanto	9
1.1 Mitä on kasvatustieteologia?	9
1.2 Kasvatustieteologiset teoriat aikansa peilinä	14
1.3 Oppiminen filosofien kiinnostuksen kohteena	17
2 Empiristiset teoriat: kokemus, mieli ja käyttäytyminen	25
2.1 Empiristisestä filosofiasta assosiaatiopsykologiaan	25
2.2 Watson ja Pavlov: behaviorismin alkutaival.....	30
2.3 Skinner ja operantti ehdollistuminen	32
2.4 Behaviorismin toisinajattelijat: Banduran sosiaalisen oppimisen teoria.....	39
2.5 Onko behaviorismi edelleen käyttökelpoinen teoria kasvatuksessa ja opetuksessa?.....	41
2.6 Chomsky ja tieteellinen kritiikki behaviorismia kohtaan	45
2.7 Mukautuvat hermoverkot ja konnektionismi empiristisen oppimisteorian modernina muotona	46
3 Kognitiivinen käänne: kohti aktiivisen mielen psykologiaa	51
3.1 Kognitio huomion kohteeksi	51
3.2 Hahmopsykologia: kognitiivisen tutkimuksen juuret.....	54
3.3 Merkityksellisen muistamisen tutkimus	56
3.4 Baldwin: konstruktivistinen ja interaktiivinen lähestymistapa.....	60
3.5 Piaget: yksilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus ja ajattelun rakenteiden konstruointi	61
3.6 Vygotsky: kulttuurihistoriallinen lähtökohta kehitykseen ja oppimiseen.....	73
3.7 Kognitiivinen teoria: pyrkimys ymmärtää käsitteellistä oppimista ja ongelmanratkaisua	79
3.8 Mieli ja kone: informaation prosessoinnin teoria.....	82

4 Nykyinen tieteellinen käsitys yksilön oppimisen mekanismeista	87
4.1 Oppimisen monitasoisuus.....	87
4.2 Ei ihan tyhjä taulu: synnynäiset alaspesifiset valmiudet	90
4.3 Ihmisen muistitoiminnot ja kognitiivinen arkkitehtuuri oppimisen selittäjinä.....	92
4.4 Kognitiiviseen arkkitehtuuriin perustuvia kasvatuspsykologian sovelluksia	109
5 Tiedon konstruointi ja käsitteellinen muutos	115
5.1 Miksi arkipäivän oppiminen ei riitä?	115
5.2 Arkikokemuksen muokkaamat kehysteoriat.....	122
5.3 Opittavat asiat ovat olemukseltaan erilaisia: ontologisten kategorioiden teoria.....	125
5.4 Tieto palasina: irrallisten primitiivien teoria	127
5.5 Erilaiset käsitteelliset muutokset edellyttävät erilaisia selityksiä	128
6 Tilannekohtainen kognitio ja sosiokulttuurinen näkökulma oppimiseen	131
6.1 Yleistäminen käytännöllisenä ja oppimisteoreettisena ongelmana	131
6.2 Oppiminen ja arkielämän käytännöt	134
6.3 Toimintajärjestelmät ja yhteisöt oppimisen ympäristönä	136
6.4 Yhteisöllinen tiedonrakentelu oppimisen mallina	140
7 Oppimisen ja kehityksen motivationaaliset ehdot	143
7.1 Mitä on motivaatio?.....	143
7.2 Ulkoiset palkkiot motivaation lähteenä	145
7.3 Psykologisten perustarpeiden tyydyttäminen motivaation lähteenä	148
7.4 Suorituksen odotusarvoteoria toiminnan suuntautumisen selittäjänä.....	151
7.5 Onnistumisen ja epäonnistumisen selitykset: attribuutioteoria	152

7.6 Oman toiminnan vaikuttavuutta koskevat uskomukset eli minäpystyvyys	158
7.7 Flow-kokemus.....	161
7.8 Intressit motivaation selittäjinä.....	165
7.9 Tavoiteteoriat	168
7.10 Motivaatio vuorovaikutussysteemissä	172
7.11 Tahto ja toiminnan kontrolli	176
7.12 Motivaation vaikutus oppimiseen.....	180
8 Oppiminen taitona ja oppimisen ohjaaminen.....	185
8.1 Metakognitio yksilöllisenä ja sosiaalisena ilmiönä.....	186
8.2 Oppimisen strategiat ja oppimisen ohjaaminen	208
9 Yksilölliset erot kasvatopsykologian kohteena.....	225
9.1 Oppimistyylit ja myytit.....	225
9.2 Temperamentti ja persoonallisuus yksilöllisten erojen lähteenä	227
9.3 Älykkyys kasvatopsykologisenä kysymyksenä.....	230
10 Opetus, vuorovaikutus ja oppiminen.....	241
10.1 Vuorovaikutus osana oppimisprosessia	241
10.2 Oppimista edistävä vuorovaikutus ja sen arviointi	244
10.3 Vuorovaikutuksen yhteys oppimiseen ja motivaatioon	254
10.4 Opettajan ja oppilaiden ominaisuuksien yhteydet vuorovaikutukseen	257
10.5 Opettajan puheen tutkimus	260
10.6 Dialoginen vuorovaikutus	262
10.7 Oppilaiden osallisuutta tukevat käytänteet.....	268
11 Yhteisö oppimisen ohjaajana	269
11.1 Ryhmässä tapahtuvan oppimisen tutkimuksen kehitys	269
11.2 Yhteistoiminnallinen vai yhteisöllinen oppiminen?	273

12 Kasvatuspsykologia ja uudistuva käsitys asiantuntijuudesta	279
12.1 Asiantuntijuuden käsite	279
12.2 Asiantuntijoiden muisti- ja havaintotoiminnot	282
12.3 Asiantuntijuus, muistitiedon rakenteet ja epävirallinen tieto	284
12.4 Toiminnan reflektointi ja metakognitiiviset prosessit	286
12.5 Onko asiantuntijuus yksilön vai yhteisön ominaisuus?	287
12.6 Asiantuntijuuden kehittyminen.....	289
13 Kasvatuspsykologian tutkimusmenetelmät	293
13.1 Miksi tutkimusmenetelmien tunteminen on tärkeää?.....	293
13.2 Tutkimusasetelmat ja tutkimusaineiston analysointi.....	294
13.3 Aineiston hankinnan menetelmät	305
13.4 Teknologia kasvatuspsykologisen tutkimuksen apuna	309
14 Lopuksi	313
Lähteet	317